

NATTVAKAN

Medlemsskrift för HFK

HFK

ÅRG.10

NR 2

1996

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB

Nattvakan

utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK). Tidningen utkommer med två nummer årligen och erhålles av samtliga medlemmar i HFK. Årsavgiften för medlemsskap är för närvarande 40 kronor och insättes på pg 88 94 30 - 5.

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemskap i HFK är dock oberoende av medlemskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samlas och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågel frågor genom kursverksamhet och excursionser. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande

Mats Axbrink
Blackvägen 34B
824 34 HUDIKSVALL
Tel: 0650/963 87

Vice ordförande

Owe Nygren
Bringstavägen 16
820 75 HARMANGER
Tel: 0652/300 22

Sekreterare

Sven Carlberg
Mikjenåset
820 65 FORSA
Tel: 0650/260 49

Kassör

Lars-Göran Lindström
Stårtervägen 13
824 40 HUDIKSVALL
Tel: 0650/141 21

Övrig ledamot

Bo Fagerström
Åsgatan 3
824 42 HUDIKSVALL
Tel: 0650/59 51 58

Suppleant

Lars Norman
Kyrkvägen 18
820 77 GNARP
Tel: 0652/205 86

Suppleant

Björn Sellin
Varvsgatan 3A
824 32 HUDIKSVALL
Tel: 0650/999 06

Innehåll 2/96

Styrelsens sida 3

Mats Axbrink

Varför minskar nattskärnan 4

Sigvard Carlsson

Intressanta observationer 6

Mats Axbrink

Tävling 7

Lars Göran Lindström

Notiser 8

Lars Göran Lindström

Rätta tävlingssvar 10

Lars Göran Lindström

Projekt Fjällgås 11

Bo Fagerström

Vinterns projektholkar åt staren 13

Mats Axbrink

Till flyghönsens land 14

Owe Nygren

Program 17

Höst och vinter

Framsida: Hfk i Israel.

Foto: Owe Nygren

Styrelsens sida

Mats Axbrink

HFK 10 år

Häromdagen när jag rensade i min bokhylla, delvis fylld av diverse fågelmateriel, råkade jag hitta två intressanta A4 - sidor. Rubriken löd "Hudiksvalls Fågelklubb bildad". Av dokumentet framgår hur en entusiastisk skara i mörkaste november träffades i en stuga på Hornslandet och bildade den nu 10-åriga klubben. Den 29 november var datumet och det är väl lämpligt att fira med ett sedvanligt innemöte med bildvisning (se vidare i programmet).

HFK i framtiden

Fågelklubben har verkligen bidragit till att samla ihop kunskap om fågelfaunan i en del av landet som inte har någon lång ornitologisk tradition. Nästan alla i föreningen är ju aktiva, även om inte alla föreningens sammankomster är så välbesökta, så bidrar de flesta på ett eller annat sätt till kännedomen om vår fågelfauna.

Kunskapen är ju också den viktigaste fak-

torn för att kunna påverka i samhället för fåglarna. Hittills har vi inte i samma utsträckning som kunskapsinsamlandet utnyttjat vår kunskap. Detta måste vara ett mål för framtiden, men för att nå målet måste nog fler, på olika sätt, engageras i klubbens arbete.

Att föra anteckningar

En av de som under lång tid, även innan klubbens bildande, samlat in kunskap om fågelfaunan är Sigvard Carlsson. På följande sidor presenterar vi ett unikt material om nattskärren i vårt område. Kanske även Du om ett antal år kan presentera något liknande i Nattvakan. För att kunna göra detta är det synnerligen viktigt att regelbundet föra anteckningar om det Du ser och hör i markerna.

Allt för många tror sig komma ihåg utan anteckningar, men med åren blir de olika observationerna svårare att hålla isär och ett dokument liknande Sigvards blir omöjligt att sammanställa. Skaffa anteckningsbok redan idag alltså.

Följ med HFK på utflykt

Varför minskar nattskärren

Sigvard Carlsson

Så långt tillbaka jag kan minnas har jag alltid fascinerats av nattskärrens entoniga surrande i sommarnatten. Så entonigt är det för all del inte, när man kommer den närmare in på livet. Den är svår att upptäcka, men i gengäld hörs den väl med sitt knarrande läte i minst två olika tonlägen och fågeln kan hålla på i flera minuter utan att till synes hämta andan.

Om man går några steg för långt in i fågelns revir, då kommer den med klatschande vingar och störtar mot en som en falk, som om den skulle vilja ha sagt: "Hit men inte längre".

Under både 50- och 60- talet var det inte svårt att upptäcka någon skärra under de nattliga turerna på jakt efter nattsångare. Ofta uppträdde den som enstaka exemplar, men 1970 blev jag förvånad när Frans Hellgren från Strömsbruk talade om att det fanns minst sex spelande hannar efter Kunnsjövägen, en väg som han brukade patrullera. Kunnsjövägen är en skogsbilväg från Strömsbruk förbi fiskesjön Långtjärn och till E4.

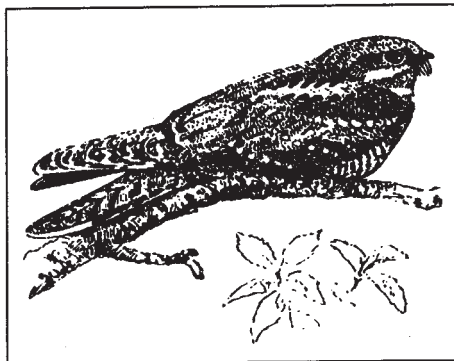
Erik Udd och jag for omedelbart dit för att kolla läget. Vi blev minst sagt imponerade, det fanns hyggen efter vägen och där surrade det från alla håll. Vi fann också att det måste röra sig om minst 6 spelande fåg-

lar på en sträcka av 5 km, en god koncentration av fåglar.

Detta hände den 10 juli 1970 och sedan dess har jag varje år besökt platsen, ofta i sällskap med Erik Udd. Det var för övrigt Erik som upptäckte häckningen där 1984. De två ungarna låg bara 15 meter från järnvägsspåret, som korsade deras revir.

Jag kan inte påstå att jag har gjort någon noggrann inventering, men på ett ungefär har jag hållit reda på antalet och jag har märkt att det har minskat med åren.

I genomsnitt har jag gjort tre besök varje år i juni månad och en bit in i juli. Jag har åkt med bil och stannat på de kända platserna och lyssnat i 10 - 15 minuter. Någon

gång har jag också gått ett par kilometer till fots i sakta mak och med alla sinnen öppna för ljud.

Det har varit oförglömliga stunder, när kvällen har övergått i natt och dagfåglarna har tystnat och så har örat nåtts av ett surrande läte.

Ofta har fågeln visat sig i hela sin prakt och haft flyguppvisning mot en blekgrå himmel. Då syns de vita fläckarna på vingar och stjärt som lysande lanternor.

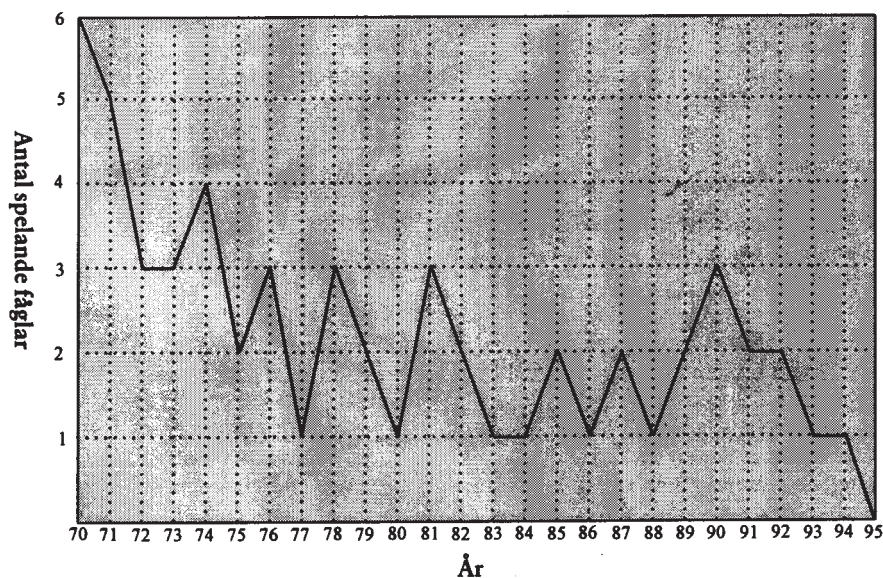
Varje år dras jag obevekligen till Kunnsjövägen och lyssnar efter mina skärror. Men observationerna har blivit färre. Visserligen har en del hyggen vuxit igen, men andra har öppnats och enligt mitt omdöme så måste det fortfarande finnas många biotoper där nattskärren borde trivas.

Därför ställer jag mig frågan: "Varför minskar nattskärren i antal"? Jag har inte svaret, men däremot vet jag att den har blivit sällsynt.

Spelande nattskärror efter Kunnsjövägen (ca 5 km) åren 1970 - 1995

	Antal spelande ex per år
Före 1970	6 eller fler?
1970 - 79	3,2
1980 - 89	1,6
1990 - 95	1,5

Diagram över antalet spelande nattskärror

Intressanta observationer

Mats Axbrink

Det blev ju ännu en vår fylld av kyla och återkommande bakslag. Liksom 1995 ymnigt snöfall i mitten av maj. Fåglarna tål mycket, men inte hur mycket som helst! Sannolikt drabbades arter som rödhake, trastar och sångare hårt. Det är dock som vanligt svårt att bevisa att så är fallet, men vår kontroll av 100 småfågelholkar gav en stark indikation för att många svartvita flugsnappare hade avlidit under våren. Bara 10 % av holkarna hade flugsnappare som hyresgäster. Det ska jämföras med uppe mot 30 % 1993.

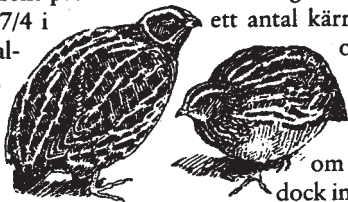
täcktes i slutet av maj i den fina Tannetjärnen. Fåglarna blev långvariga och vår förhoppning att de skulle häcka infriades med de fyra ungar som upptäcktes med honan i augusti. Sveriges första häckning. Vi återkommer i nästa nummer av Nattvakan med en mer utförlig redogörelse av fyndet. Under månadsskiftet maj/juni visade en färggrann praktejderhane närgången upp sig vid Hölick och kring midsommartid hördes och sågs en sommargylling vid Gryttjeberget.

Nattsångare

Trots kyligt väder blev det ett gott utbyte med bl. a. två busksångare, tre flodsångare, två småfläckiga sumphönor och som vanligt ett antal kärrsångare, gräshoppsångare och näktergalar. Den bästa platsen var Östanbräcksjön där bl. a. två flodsångare hördes. Några rapporter om vaktel och kornknarr har dock inte kommit in, kanske dessa

Rariteter

Vid kalla vårar kan man generellt påstå att färre rariteter ses. En glada 27/4 i Hudiksvall och två pilgrimsfalkar tillhör dock undantagen. Som vanligt dök ett gäng fjällgäss upp. Vårens största överraskning blev det par amerikanska kopparänder som upp-

arter behöver ett varmare väder för att besöka oss.

Häckfåglar

Den flitiga skara som under försommaren inventerade svart-hakedopping fann glädjande många, minst 33 par i Hudiksvall och 20 par i Nordanstig vilket förstärker vår region som en av de viktigaste för arten i

Sverige. En ny häckningslokal för den ovanliga skräntärnan hittades under sommaren och upprepade observationer av träd-lärka på ett hygge i Hög måste betyda att arten finns häckande i våra trakter. Som vanligt, får man väl säga, blev det inget sorkår. Något fler hornugglehäckningar än det var 1995 ger dock förhoppningar för framtiden.

Tävling

Vi försöker med ännu en tävling där det gäller att komma fram till vilka fåglar som döljer sig bakom nedanstående ord och meningar. Alla fåglarna finns i Europa, de allra flesta dessutom i Sverige. Även om du inte lyckas lösa alla fågelarter så skicka in ditt svar i alla fall för flest antal rätt vinner en fågelbok. Skicka svaren till Lars Göran Lindström, Slättervägen 13, 824 40 Hudiksvall. Jag vill ha svaren senast 15/11.

1 Bladbas	16 Liten gapig rovfågel
2 Dalamamma	17 Sumpmarksbåt
3 Fett kreatur	18 Två gånger paus
4 Sädesgnäll	19 Kruka i kolgruva
5 Ber andra slå en signal	20 Blek käft
6 Rovfågel på kvällen	21 Kalkstensfågel
7 Insekt som är med i en kör	22 Melodi Lennart
8 Färgat huvudspår	23 Vattendragsfartyg
9 Är Carl XVI Gustav i Tärnaby	24 Sittopp på vattnet
10 Kobbe i Hudiksvalls kommun	25 Spetsig farkost
11 Pratglad sjöfågel	26 Carlssontryne
12 Securitas förkortning	27 Spånvislare
13 Vokalist i Lappland	28 Färgspel(a)
14 Ovåderspippi	29 Oerfaren insektsförtärare
15 Tygmössa	30

- t

Svensk debut för fågel blå

Ornitologisk sensation. Reservat ska skydda den sibiriska nykomlingen.

De sibiriska barrskogarnas "Fågel blå", den vackra och mycket skygga blåstjärten häckar för första gången i Sverige.

Häckningsplatsen är en urskogsravin i Naakjärvi i Tornedalen i Norbotten. Där fanns i somras fyra blåstjärtar: en äldre hane och en hona samt två unga hanar. Sedan häckningen konstaterats i sommar- en ornitologisk sensation- har skogsbolaget Assidom- nän undantagit ravinen från skogsbruk.

För att skydda blåstjärtens första livsrum i Sverige planeras nu ett reservat på 600 hektar.

Det var tidningen Skogens medarbetare Lars Davner som uppmärksammade skogsbolaget på blåstjärtens häckning. Han var nyligen själv på plats i ravinen med brandpräglad urskog och gott om död ved och fick höra blåstjärtarnas klara, något vemodiga sång från trädkropparna.

Sedan i början av juni, när fåglarna upptäcktes först, har fågelskådare från hela landet sökt sig till området för att försöka fånga in blåstjärtarna i kikaren.

Den legendariske ornitologen Erik Rosenberg skrev 1953 i sin bok "Fåglar i Sverige" följande profetia om blåstjärten, som före häckningen i Tornedalen observerats i Sverige bara ett tiotal gånger i samband med flyttningen.

"Det är icke otänkbart att blåstjärten snart

uppenbarar sig i norra Sverige. Han är stor som en rödstjärt, gråaktig med koboltblå stjärt. Den gamle hanen har blått också på skuldrorna. I solskenet blixtrar det blått"

Drygt 40 år senare har Erik Rosenbergs förbedan blivit verklighet.

Saxat ur Dagens Nyheter.

Jag hade själv, tillsammans med min familj, tillfälle att både få höra och se blåstjärtarna i Naakjärvi. Redan i början av juni hörde jag talas om de ovanliga fåglarna, men att åka ända från Hudiksvall upp till norra Norbotten var inget man funderade på. Men i slutet av juni när vi var på vår årliga tripp till Kiruna och fåglarna fortfarande var kvar kunde jag inte hålla mig från att fara dit och försöka få syn på de rara fåglarna.

Blåstjärtarna sjunger mest om natten så en kväll vid niotiden for vi iväg från Kiruna med Naakjärvi som mål, en tripp på 34 mil tur och retur. På väg till ravinen, där fåglarna skulle vara, träffade vi ett franskt par som inte visste hur de skulle gå för att komma till blåstjärtarnas tillhåll. De sa på dålig engelska att de drömt i trettio år att få se den sägenomspunna fågeln och nu hade de varit på semester i Norge när de fick höra talas om blåstjärtarna. Tillsammans med fransmännen kom vi fram till ravinen strax efter midnatt. Eftersom det var otroligt mycket mygg så tänkte man att ingen fågel kan väl

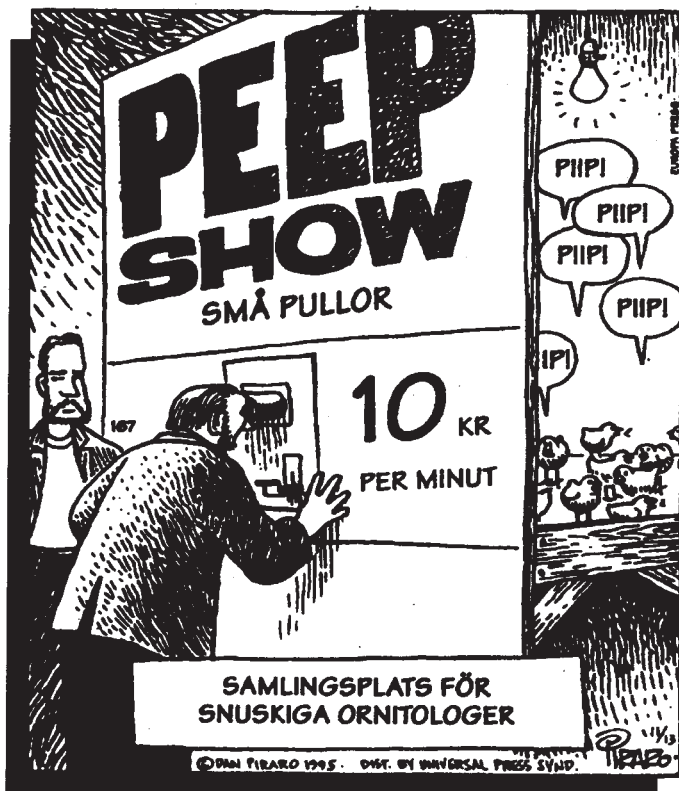
Notiser Notiser Notiser Notiser

höras i detta enorma myggsurr men efter en kvart kunde vi höra blåstjärtens första strofer för natten. Efter en liten stund så hördes ännu en fågel sjunga. Det var verkligen en upplevelse att mitt i den ljusa Norrlandsnatten stå där i urskogen och höra på denna sällsynta fågel.

Nu gällde det bara att få syn på fåglarna. Vi smög försiktigt ned för ravinen i riktning mot sången som vi hörde. Efter ett par hundra meter fick vi syn på tre andra fågel-

skådare som stod och tittade i en tubkikare. Vi gick fram till dem och det visade sig att de hade ställt in kikaren på en av blåstjärtarna som satt högst uppe i grantopp. Det var bara att titta och njuta av den främmande gästen. Fågelskådarna med kikaren var från Schweiz så det var väldigt internationellt. Nöjda for vi mot Kiruna och vid fyratiden på morgonen var vi tillbaka. Det var inte lätt att somna efter den innehållsrika natten.

Lars Göran.

Rätta tävlingssvar

Blomman - Roskarl
Otvättad radioman - Svarthalsad dopping
eller svarthakedopping
Järnoxidsanka - Rostand
1996-I - Årta
Trädsvikare- Alförrädare
Rallybilsförare - Trana
Grävredskap - Korp
Frukt i Södermanland - Citronärkla
Mörkhyad brudnäbb - Svarttärna
Matt fredssymbol - Tamduva
Husdjur som är uppe sent på natten -
Kattuggla
Trist färgad järnstång - Gråspett
En sopran som imiterar - Härmsångare
Mörk huvudbeklädnad - Svarthätta
En trubadur som uppträder i den ryska
barrskogen - Taigasångare
Orakad ynkrugg - Skäggmes
Infekterad pippi - Varfågel
Blockjulgodis - Stenknäck
Vattenfall utanför Eskilstuna - Forsärkla
Tygbakdel - Sidsensvans
Samedräktsuppehåll - Koltrast
Drummel Gunde - Knölsvan
Mårten som vill köpslå - Prutgås
Oceanspringare - Havslöpare
Spetsfog - Toppskarv
Snabb Agda - Rapphöna
Välgödd hov - Tjockfot
Inte stor och inte liten hävstång - Mellan-
spett
Purra en dumbom fast tvärtom - Nötväcka
Kryptogamvråla - Lavskrika
Fjälltoppskrissare - Alpseglare
Fjäderfä i armé - Härfågel
Marinfärgat hinder - Blåhake

Vinnare av tävlingen blev Karin Svensson
som har fått sitt pris , en fågelbok. Redak-

tionen ber att få tacka alla som skickade in
sina svar. Hoppas att flera än de som skickade
in sina svar haft glädje av tävlingen.

Rapport från ring- märkningen

Årets ringmärkning startade den 5 augusti vid
Reffelmansviken. Växtligheten, efter kommu-
nens röjning för två år sedan, har återhämtat
sig betydligt så förutsättningarna för årets
fågelfångst var betydligt bättre än i fjol.

Anmärkningsvärt var fångsten av fyra unga
näktergalar, troligen har en häckning skett i
området. Av de vanliga arterna var fångsten
av lövsångare ganska normal, dvs ca 250 st.
En ny märkart för Reffelmansviken var en
ortolansparv som fångades i ett av vassnäten
den 17/8.

Den av fågelklubben ordnade exkursionen
den 31/8 besöktes av sex personer. Morgo-
nen blev mycket lyckad med 92 ringmärkta
fåglar, därav 21 blåhakar, en mycket hög
dagssiffra.

Dessutom återfångades två fåglar som inte
var märkta i Hudiksvall. En lövsångare märkt
någonstans i Norge och en gulärkla. Innan
nästa nummer utkommer har vi nog fått reda
på exakt var dessa fåglar var märkta.

*En nötväcka ringmärktes
i augusti, en ovanlig art
för Reffelmansviken.*

Projekt Fjällgås

1996

Bo Fagerström

Under slutet av 1970-talet stod det klart att den svenska fjällgässstammen var på väg att dö ut. Under ledning av årets Rosenberg-stipendiat, Lambert von Essen, startades då "Projekt fjällgås" med stöd från Svenska Jägarförbundet och WWF. Syftet med projektet var att göra försök med återinplantering och att utföra inventeringar av det svenska fjällgåsbeståndet.

Efter 1989 har man inte kunnat påvisa en enda häckning av fjällgås utanför inplanteringsområdet.

Från 1984 till 1996 har omkring 200 fjällgäss, de flesta årsungar, släppts ut i Lappland tillsammans med vitkindade gäss som fosterföräldrar. Den första lyckade häckningen som kunde konstateras i utplanteringsområdet ägde rum 1987. Sedan dess har 20 häckningar registrerats fram till 1996.

En stor del av de utplanterade fjällgässen, samt deras partners och ungar, har kommit att passera och rasta vid Lillfjärden i Hudiksvall under sin flyttning mot övervintringsområdet i Holland. Hudiksvall har därför blivit en viktig referenspunkt när det gäller att bedöma hur "Projekt fjällgås" lyckats. Till följd av detta har jag, och flera med mig, blivit inblandade och engagerade i projektet.

I juni i år fick jag tillfälle att följa med Lambert von Essen, hans älskvärda hustru Amelie och hans medarbetare Anders Bylin till utplanteringsområdet för att delta i inventeringsarbetet inför årets planerade utplantering.

Från Adolfström, väster om Arjeplog, flögs vi ut med helikopter till det aktuella området. På detta sätt kunde betydligt mer utrustning tas med än om allt måste bäras ut i rygg säckar. Vi utsåg en lämplig lägerplats där våra tre tält slogs upp.

Som väl de flesta erinrar sig, var början av denna sommar kall och regnig, och detta gällde i ännu högre grad här i Lapplandsfjällen. Jag kan inte minnas att jag slapp frysa en enda natt, men å andra sidan slapp vi nästan helt myggen.

För första året på länge tycktes det vara ganska gott om lämlar med åtföljande häckning av bl. a. fjällabb. Vi såg även lämning av fjälluggla. Spelande jordugglor livade också upp tillvaron.

Sammanlagt fyra häckningar av fjällgås kunde vi konstatera under inventeringsdagarna, men ett av bona plundrades troligen av räv och en annan misslyckades också. Det sistnämnda paret kom till Hudiksvall

Rastande fjällgäss vid Lillfjärden. Foto: Bo Fagerström.

redan den 26 juli för att rugga här tillsammans med ett redan tidigare anlänt par.

En kull med 5 ungar och en med 2 sågs några veckor senare i inventeringsområdet. En flock med 20-talet fjällgäss sågs vid flera tillfällen, men alla dessa gäss höll inte ihop hela tiden. Bland dem fanns en grupp om 12 fjolåringar utsläppta föregående sommar.

Inventeringsarbetet pågick i sammanlagt 9 dagar i två områden (för Anders' del ytterligare några dagar).

Förutom de ovan nämnda arterna såg vi bl. a. jaktfalk, smalnäbbad simsnäppa, bergand och sjöorre till ett ständigt ackompanjement av sjungande lappsparv, blåhake och

ljungpipare.

Nu i månadsskiftet augusti-september får vi kanske slutfacit för årets fjällgåshäckningar, om gässen som vanligt väljer att rasta vid Lillfjärden. De brukar då stanna till slutet av september innan de drar vidare mot Holland.

Så håll ögonen öppna, ni som har turen att bo intill Sveriges i särklass säkraste fjällgåslokal!!

P.S. Just nu i början av september rastar 25 fjällgäss vid Lillfjärden! Av dessa är 10 st ungar kläckta i Lappland i år - ett storartat resultat! Ut och skåda!

Vinterns projekt- holkar åt staren

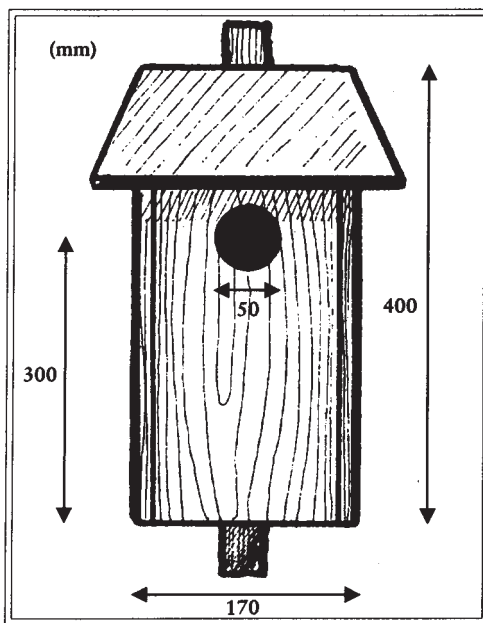
Mats Axbrink

Fågår man naturintresserade om någon fågelart som minskat i antal blir svaret ofta staren. Det är ju ställt utom allt tvivel att arten minskat kraftigt de senaste decennierna. Orsaken till minskningen är däremot inte klarlagd, en stark bidragande orsak är dock sannolikt förändringen i jordbrukslandskapet med täckdiken, bekämpningsmedel och färre kreatur vilket sammantaget måste leda till ett sämre födounderlag för den "svarta mäsersångaren". Fortfarande finns dock i våra trakter miljöer för staren kvar, åtminstone hos jordbrukare som har får, häst eller nötkreatur och som inte använder bekämpningsmedel. Kanske saknas det boplatser åt arten i dessa miljöer. Fågelholkar sätts visserligen upp, men oftast

är det för mesar och flugsnappare och allt mer sällan åt staren. Holk uppsättning åt exempelvis tornfalk har ju visat på strålande resultat, så varför inte för staren.

Staren behöver en holk med måtten 17·17·40 cm och med ett ingångshål på ca 5 cm. Kom ihåg att göra holkarna öppnings-

bara, så de kan rensas ur. Holkarnas placering bör göras med viss omsorg. Höjden spelar mindre roll, men holkarna ska sättas antingen där det idag redan finns starar (men få holkar) eller i anslutning till gårdar med kreatur, dvs ett gott näringsunderlag. Sätt helst upp 5-10 holkar i en gles grupp (30-40 m avstånd) i sydläge. Glöm framför allt inte bort att fråga markägaren om lov för ditt lilla vinterprojekt.

Till flyghönsens land

Owe Nygren

Eilat är en av världens viktigaste sträcklokaler för rovfågel med en blandning av afrikanska, asiatiska och europeiska fåglar. Läs vidare, helst med en fågelbok vid sidan. Hur ser egentligen en blåtrast ut?

Senhösten 1995 satt vi som vanligt på styrelsemöte och diskuterade höstens fågelupplevelser. Vintern närmade sig och många av oss kände kylan och mörket tränga sig på. Jag tror det var undertecknad som framkastade ett förslag - vi åker till Eilat och skådar fåglar i mars nästa år. Snart utkristalliserade sig en grupp: Bosse, undertecknad, Mats, Willy från HFK samt Hans-Erik Persson och Karl Ewert "Zacke" Zachrisson från Medelpads fågelklubb, som började planera. Vi införskaffade exkursionsrapporter, broschyrer, kartor m.m. Ett par träffar med genomgång av arter för Israel och i början av mars satt vi ombord på El-Al:s plan på väg till Eilat.

Efter mellanlandning i Tel-Aviv och byte av plan landade vi sent på kvällen i Eilat, blev transporterade till hotellet och satte oss i den ljumma natten och lyssnade till en sjungande levantbulbyl. Vi kände alla att "kryssen" skulle ramla in under den kommande veckan och förväntningarna steg.

Nästa morgon hämtade vi våra bilar och fågelskådandet kunde börja. Raskt iväg till

Norra stranden, salinerna och N:a och S:a fälten. Hägrar av olika slag: Silkes-, purpur- och vanlig häger visade sig. Streckad prinia höll till i buskarna efter kanalen och ute till havs kunde vi spana in gulnäbbad lira, långnäbbad mås, armenisk trut, svarthuvad trut och rödahavssotmåsar för att nämna några.

Eftermiddagen tillbringades uppe i bergen för rekognosering och dagen avslutades vid pumphuset i lång väntan på ankomsten av strimflyghönsen vid det lilla vattenhålet. Flera timmars väntan i sällskap med bl.a blåtrast och svartstjärt och plötsligt dök de upp, svagt urskiljbara i det tilltagande mörkret. Tillbaka till hotellet, mat, summing under muntra former och lite sömn.

Vid 5-tiden på morgonen drog vi iväg mot bergen och rovfågelspaning. Mats och Willy (på hugget naturligtvis) registrerade snart ett sträck av stäppörn som kom seglande några tiotals meter över bergen. Det var nattvilande fåglar som nu skruvade sig uppåt och iväg mot nordliga latituder. Brun glada, ormvråk, kejsarörn - en imponerande syn som fascinerade oss alla. Sträcket fortsatte hela mor-

Kronflyghöna. Foto: Owe Nygren

gonen men nu strömmade fåglarna in högt över Akabaviken som små prickar.

Så begav vi oss iväg till Salomos pelare, någon mil från Eilat, där vi hade turen att få se ett par sinairosenfinkar som höll till i närheten där vi parkerat bilen. Ett par smuts-gamar observerades också hängande över de mäktiga bergskammarna.

Nästa dag hade vi km 32 och Yotvana som mål för att sedan dra vidare upp mot Döda havet. Km 32, en stenöken med knappt något synligt grönt, hyste några verkliga öken-specialister. Ökenlöpare, sandökenlärka, ökenbåglärka tycktes finna sig väl tillrätta i det sterila landskapet. Yotvana var däremot en blomstande idyll mitt i öknen med konst-bevattnade odlingar som lyste intensivt grönt. Där hittade vi arabskriktrastar, masktörn-skata, kärrhökar, tornfalkar, dvärgbiätare m.m.

Mera öken och sterilt landskap och snart närmade vi oss Döda havet. Obligatorisk fo-

tografering med fötterna i det salta vattnet medan ett par ökentruppetare sprang omkring bland stenarna.

Efter ett kort besök på Engedi kibbutz där vi bl.a. såg Palestina-solfågel, som matade ungar, gav vi oss iväg för att få husrum över natten. Kvällen blev sen innan vi kom till en mindre stad uppe i bergen och kylan blev nästan outhärdig vilket gjorde att vi tog in på första bästa hotell som hade plats för trötta och hungriga fågelskådare.

Klockan fyra på morgonen drog vi iväg i mörkret de 20 milen till Nizzana-området, där flyghönsen skulle kryssas. Alla avundas Bosses långkalsonger i den tidiga morgonen, där vi stod vid några avloppsdammar för att invänta flyghönsens drickspaus innan de åter skulle spridas ut över den oändliga öknen. Väntan blev ånyo lång, men plötsligt kom de i hundratals vitbukig-, svartbukig-, kron- och öken-flyghöna. Ett märkligt skådespel som försigår varje morgon.

Grön dvärgbättare. Foto: Owe Nygren

Dags för kragtrapp, men var fanns den? Spaning utöver de platta ökenlandskapet och körning flera mil efter småvägar. Några av oss gav upp, men Bosse, Hans-Erik och Zacke drog vidare medan vi andra vilade ut i en grön oas av gröna palmer. Två timmar senare kom de tillbaka och vi kunde se att de var nöjda. Vi kommer säkert att få se en kragtrapp på resan tillbaka till Eilat försökte vi trösta oss med.

Innan återfärden till Eilat hann vi åka en snabbtur norrut. Stora odlade fält med kornsparv och steglits. Ett gäng tranor drog norrut medan vi närstuderade ormörn, kejsarörn, stäpphök, berberfalk och pilgrimsfalk. Så drog vi tillbaka mot Eilat (utan kragtrapps-

obs) genom mäktiga raviner och kratrar där både gåsgam och smutsgam seglade över bergskammarna. Vid ett litet vattendrag fick vi också syn på en försärla.

Veckan började lida mot sitt slut och sista dagarna ägnades åt Eilat-området. Palm-lunden med smyrnakungsfiskare (där missade Bosse något) och naturligtvis snorkling och dykning på de fantastiska korallreven i Akaba-viken.

På planet hem kunde vi summera: I genomsnitt 50 nya kryss och en fantastisk vecka bland dynghögar (korttålaräka), avloppsdammar (årta), stenöknar (ökenfink) och kala berg (berghöna) i ett glatt och trevligt kamratgäng.

*P*rogram

höst och vinter

Havsfågelspaning **20/10**

Samling: 10.00, Gnarpsbaden
Ledare: Lars Norman

Vi hoppas på en fin förmiddag efter Nordanstigs-kusten. Kanske kan vi se tretåig mås och dvärgmå.

Senhöstexkursion **2/11**

Samling: 07.00, Lillfjärden
Ledare: Bo Fagerström

Färden ställs nog denna morgon mot Hornslandet. En spännande tid då man inte riktigt vet vad som kan dyka upp. För ett par år sedan såg Bosse och Mats (vissa andra hade redan åkt hem) bl a en alkekung som kom dragande förbi Kuggören ungefär den här tiden.

Bildvisning **14/11**

Plats: NIF-gården, Norrfjärden
Tid: 19.00

Sven Norman visar bilder från Island.

10 år med fågelklubben **26/11**

Plats: Hedestugan
Tid: 19.00

Bilder visas från de gångna tio åren med fågelklubben. Vi hoppas även kunna ha en frågesport som alla kan delta i.

Nyårsexkursion **1/1**

Samling: 09.00, Lillfjärden
Ledare: Mats Axbrink

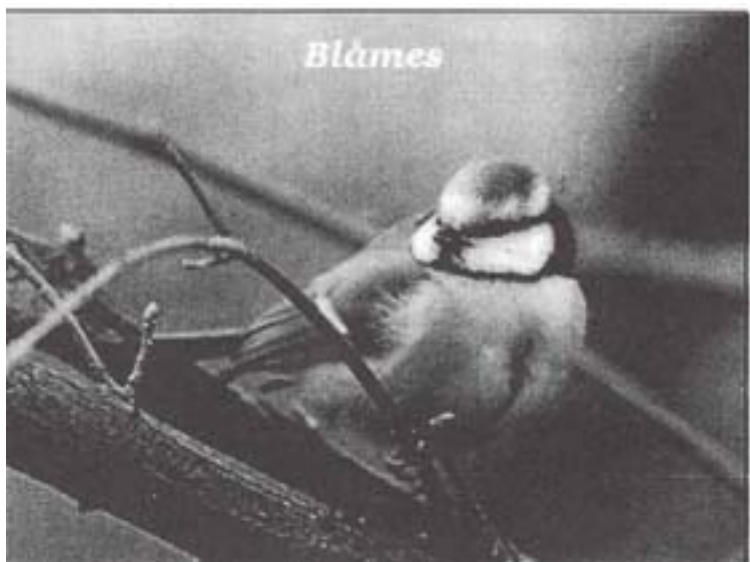
Som vanligt leder Mats denna traditionsrika utflykt. Massor av årskryss utlovas (åtminstone 30 st).

Bildvisning **22/1**

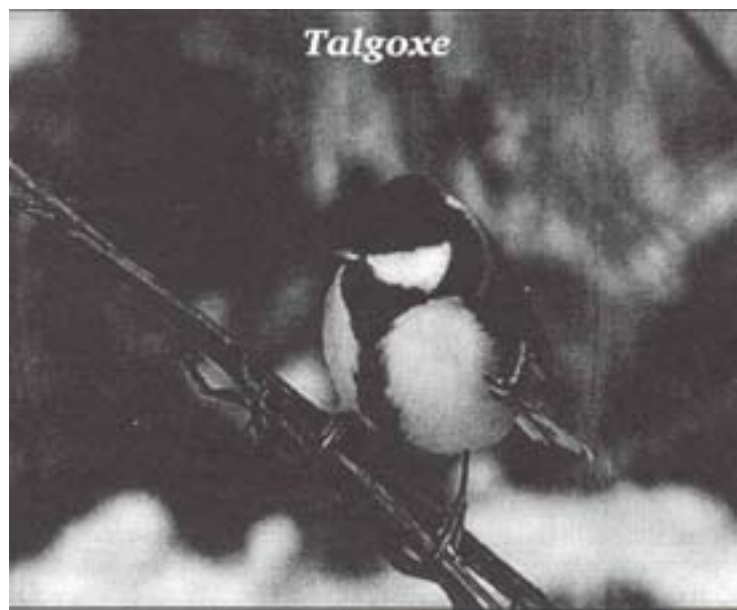
Plats: Bygdegården i Bredåker, Bergsjö
Tid: 19.00

Efter vägen mellan Jättendal och Bergsjö ligger Bygdegården i Bredåker. Där visar Owe Nygren bilder från Västafrika. Det blir lite blandad kompott med både natur-, fågel- och miljöbilder.

Blâmes

Talgoxe

NATURBOKHANDELN

Sveriges Ornitologiska Förening

KVALITET!

LÅGPRIS!

KIKARE

av hög kvalitet: Tubkikare, handkikare, minikikare, nybörjarkikare, stativ m.m.

NATURBÖCKER

från hela världen om fåglar, växter, däggdjur, områden/resor, barnböcker och mycket mer...

FRITIDSKLÄDER

förutom Fjällräven och Helly Hansen även Thomas Cook Adventure och Nokia-stövlar.

NATURLJUD

CD-skivor och ljudkassetter med fågelsång och naturljud från hela världen.

M.M.

Luppar, artlistor, anteckningsböcker, sittdynor, rovfågelsiluetter, bird-feeders m.m., m.m.

Medlemmar i SOF har 10% rabatt på alla böcker, CD, ljudkassetter och fritidskläder.

Skicka efter vår katalog-gratis!

Tre goda skäl att välja Naturbokhandeln

PRISET

Originalprodukter alltid till lägsta pris (jämför gärna!) och inga dolda kostnader!

FÖR FÅGLARNA

Helt ägt av SOF-allt överskott går till föreningens arbete med fågelskydd, fågelforskning och främjandet för fågelintresset.

SERVICE

Varor i lager-snabba leveranser, stort sortiment, reservdelar, ansvar och kunskande.

Prisexempel på kvalitetskikare (november 1995)
Priserna kan komma att justeras uppåt eller nedåt-ring för aktuella priser.

Kowa TSN1 utan okular.....	5 290 kr
Okular TSN 30x w.....	2 190 kr
Kowa TS 611 utan okular.....	3 790 kr
Okular TS 611 27x w.....	1 490 kr
Zeiss 10x40 BGAT'P.....	9 990 kr
Swarowski 8x30 SLCWB.....	6 490 kr
Swift Audubon 8,5x44 SOF.....	2 690 kr

Beställ per POSTORDER, med snabba leveranser till minimala kostnader.

Ordertelefon:

0485-441 00

Naturbokhandeln

Sveriges Ornitologiska Förening

Stenhusa gård, Stenåsa

380 62 Mörbylånga

Vi är beredda

Välkommen till oss

Studiefrämjandet är ornitologernas studieförbund. Det betyder extra ansvar för studiematerial, service och cirkelledare.

Vi jobbar för Din sak!

Studiefrämjandet är en naturlig träffpunkt för ornitologerna.

FÖR STUDIECIRKLAR

RING TILL NÅGON AV STUDIEFRÄMJANDETS LOKALAVDELNINGAR

Gävle 026-11 54 45
Sandviken 026-27 32 90
Bollnäs 0278-240 70

Hudiksvall 0650-189 40
Ljusdal 0651-149 50
Söderhamn 0270-179 60

Studie
främjandet

